Bildande av naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla som anges nedan.

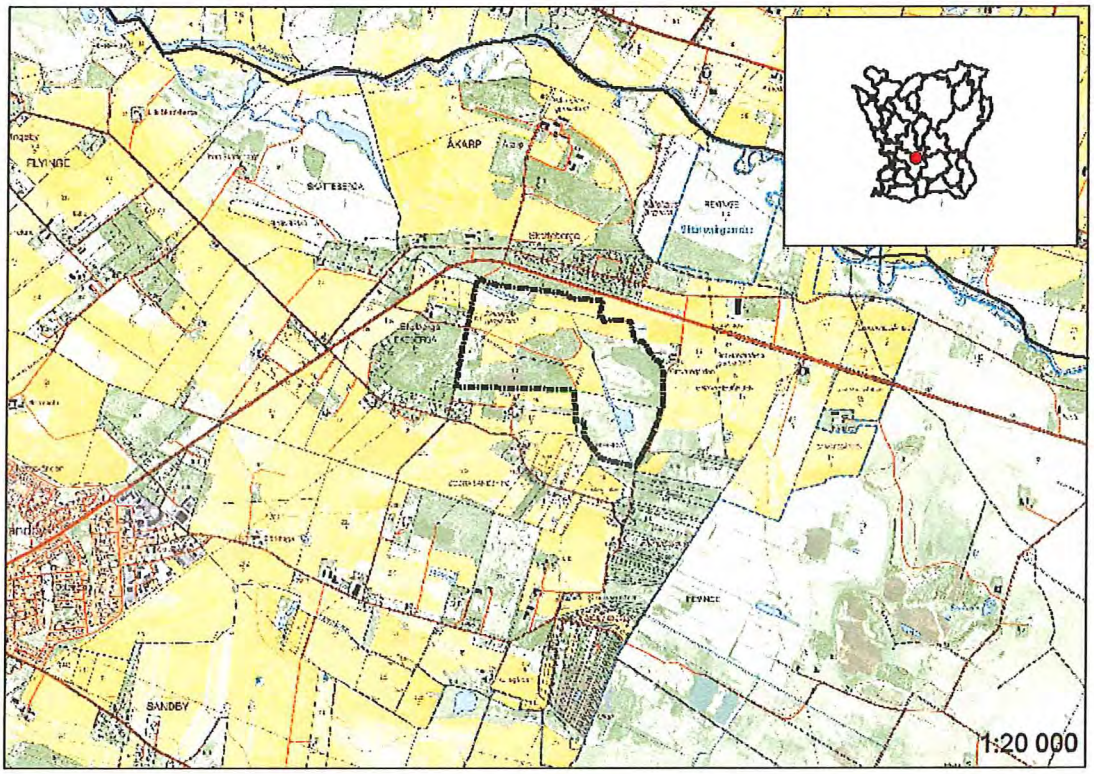

Naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun. Svartstreckad linje utgör gränsen för naturreservatet. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Ekeberga
Kommun	Lund
DOS-ID	1100900
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	Ekeberga 1:4 och 1:24 (del av), Ekeberga S:2
Markägarkategori	Privat
Läge	Området är beläget ca 2 km öster om Södra Sandby samhälle
Kartblad	Ekonomiska kartor: 2C6j, 2C5j
Koordinat centralpunkt	X:399555 Y:6177193 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment och horstområden
Inskrivna nyttjanderätter	Ledningsrätt för starkström: Statens vattenfallsverk och Svenska kraftnät, ledningsrätt för tele samt dikningsföretaget Södra Sandby, Flyinge, Skatteberga, Åkarp, Knutstorp och Valleberga gård.
Servitut	Ekeberga S:2 (väg)
Areal	ca 62 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att

- Bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i lövträdsmiljöer, våtmarker, ängs- och betesmarker och på öppna sandiga marker.
- Långsiktigt bevara och utveckla sandmarker med strukturer av blottad sand och växter som producerar pollen och nektar.
- Vidmakthålla gamla täktskärningar till gagn för backsvalor och annan sandberoende fauna.
- Bevara och utveckla naturskogslik ädellöv- och sumplövskog.
- Bevara och utveckla grovstammiga ädellövträd i brynmiljöer.
- Bevara och utveckla hävdgynnade värden i områdets våtmarker och ängs- och betesmarker.
- Utnyttja naturgivna förutsättningar och under enkla former göra området tillgängligt för det rörliga friluftslivet och som närströvområde och ridterräng, delvis längs markerade leder, och samtidigt informera om områdets natur- och kulturvärden.

Syftet ska nås genom att

- Bedriva naturvårdsinriktad beteshävd.
- Gynna grova lövträd och ersättningsträd till dessa.
- Lämna gamla och/eller grova träd, döende träd och död ved.
- Gallring, luckhuggning, friställning av potentiella vidkroniga ekar.
- Fri utveckling i sumplövskogar.
- Röjning av lövsly och tallföryngring i det fd. täktområdet.
- Begränsat uttag av sand i den fd. täkten (husbehovstäkt).
- Åtgärder vidtas för att skapa sandblottor och för att gynna ett vältutvecklat fältskikt med rik tillgång på växter som producerar pollen och nektar.
- Hålla våtmarker fria från igenväxningsvegetation.
- Anordningar för besökare anläggs och underhålls såsom parkeringsplats. informationsskylt samt stängselgenomgångar och utmärkning av ridstigar.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Vidta åtgärder såsom att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämma eller fylla ut, bedriva täkt, markbearbeta eller andra åtgärder som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden,
2. uppföra byggnad eller annan anläggning såsom t ex mast, torn eller vindkraftverk,
3. anlägga väg eller parkeringsplats,
4. anlägga vilthägn,
5. bedriva jakt,
6. anordna upplag,
7. odla energiskog,
8. plantera eller så växter,
9. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle inom det område som markerats med A på bilaga 2,
10. omföra betesmark eller ängsmark till kultiverad betesmark,
11. dra fram ledning,

12. använda kemiska bekämpningsmedel eller sprida gödselmedel eller jordförbättringsmedel,
13. låta betesdjur som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur på bete tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
14. stödutfodra betesdjur annat än på åkermark/betesvall.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

15. avverka träd eller buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle inom det område som markerats med B på bilaga 2.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av samt skyltning till och upplysning om reservatet,
2. skötselåtgärder i skog såsom röjning, gallring, avverkning, sådd eller plantering av träd och buskar inom områden som markerats med A på bilaga 2,
3. avverkning av lärk inom område som markerats med C på bilaga 2 om det inte avverkats till år 2045,
4. skötsel av åkrar, slåtter- och betesmarker innefattande traditionell odling, årlig betesdrift, erforderliga röjningar i betesmarker, uppsättande och underhåll av stängsel samt slåtter,
5. underhåll av täktskärningar för att vidmakthålla lämpliga häckningsmiljöer för backsvalor inom område 2 på bilaga 3,
6. markbearbetning i sandmarker för att gynna sandlevande insekter samt insådd av hotade arter,
7. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet som parkeringsplats, vandringsleder, ridstråk och stängselgenomgångar,
8. undersökningar och miljöövervakning av djur- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada fast naturföremål eller ytbildning som block eller jordformation genom att t ex gräva, borra, mejsla, hacka, måla samt på annat sätt skada levande och döda träd och buskar,
2. tälta, ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
3. avsiktligt störa eller skada det vilda djurlivet och deras livsmiljöer,
4. medföra ej kopplad hund,
5. rida annat än på i anvisade ridstigar,
6. framföra motorfordon,
7. göra upp eld,
8. på ett störande sätt använda ljudanläggning,
9. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

10. fånga insekter, spindlar eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod[1] med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
11. plocka vedväxande svampar med undantag för mindre insamlingar nödvändiga för artbestämning under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan, eller för förvaltarens tillsyn av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Driftåtgärder som är undantagna är t ex. lagning av mindre

[1] Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av vägslänter eller rensning av vägtrummor. Vid utförande av större åtgärder som inte är driftsåtgärder ska samråd ske med Länsstyrelsen inför arbetet. Vid akuta åtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts,

- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken, drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintlig ledningar och anläggningar tillhörande kommunen eller el- och teledistributör. Inför utförande av arbete ska samråd ske med Länsstyrelsen. Vid akuta underhållsåtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts.

Från reservatsföreskrifterna gäller följande undantag:

A1 beträffande plöja, markbearbeta, gräva, schakta eller dika: gäller ej på mark som är angett som åker på bilaga 3. Beträffande täkt: gäller ej för att bedriva täkt om det sker i mycket begränsad omfattning (husbehovstäkt) och i samråd med förvaltaren. Beträffande markbearbetning och grävning: gäller ej i sandiga marker i syfte att gynna sandmarksarter.
A5 gäller ej i samband med skyddsjakt efter skriftligt samråd med förvaltaren.
A6 undantag gäller för upplag i samband med skötsel av markerna, för virkesupplag i samband med avverkning enligt föreskrift A15 samt för faunadepåer.
A8 gäller ej på mark som är angett som åker på bilaga 3. Undantaget gäller dock ej för julgrans- eller energiskogsodling.
A9 gäller ej beträffande avverkning av träd eller buskar på betesmark, längs dikeskanter eller i bryn efter förvaltarens skriftliga godkännande.
A12 gäller ej på mark som är angett som åker på bilaga 3.
A13 gäller ej vid behandling av parasitangrepp som konstateras under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.
A14 undantag gäller för stödutfodring av betesdjur i maximalt två veckor inför installning eller strax efter betessläpp.

C4 gäller ej vid kreatursvallning i samband med skötseln av området eller vid skyddsjakt.
C5 gäller ej djurhållare, markägaren eller dennes anställda i samband med tillsyn eller hantering av betesdjur.
C6 gäller ej för fordon som används i jordbrukets drift eller för fordonstrafik till och från fastigheten Ekeberga 1:27.
C7 gäller ej vid risbränning på åkermark.

Föreskrifterna utgör ej hinder för att, efter skriftligt tillstånd eller dispens från länsstyrelsen, genomföra inventering, insamling, flyttning eller utplantering av hotade arter eller bekämpning av invasiva arter.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (16 §).
- Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd för fasta fornlämningar.
- 11 kap miljöbalken med bestämmelser om bl a vattenverksamhet,
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.
- Lag om tillsyn över hundar och katter (2007:1150).
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning.
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet ligger i den nordvästra delen av Vombsänkan i det flacka, sandiga området öster om Södra Sandby, nära det militära övningsfältet Revingehed. Området omges av sandiga och grusiga issjösediment som avlagrades i samband med att smältvattenflöden som dränerade västerut från ismassan som fyllde Vombsänkan. Efter att sandavsättningen upphört i issjön har lera kunnat sedimentera i det lugnare vattnet. Efter isavsmältningen har det i delar av Vombsänkan bildats dynområden. En del av dessa ligger i anslutning till reservatet och omedelbart norr om Vällsbäcken finns en skogbevuxen sådan dyn. Naturreservatet ligger inom ett grundvattenmagasin.

Den västligaste delen av naturreservatet utgörs av en avslutad men inte efterbehandlad mindre täkt. Täkten var i drift under åren 1978-2005.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden
Ekeberga by genomgick enskifte 1824. I byn fanns bara två gårdar och marken delades mellan dem. Den gamla bytomten ligger strax norr om den tidigare grustäkten. Byns marker utgjordes dels av stora arealer kärrmarker och torvjordar som utnyttjades intensivt. En stor del av fastmarken utgjordes av "ljungbevuxen ängsmark". En betydande areal utgjordes av åker, som förmodas ha varit sandig. I beskrivningen finns även noteringar om flygsandsbackar och flygsandshålor.

De sandiga jordarna i området har varit brukade som åkermark, men utnyttjas i dagsläget huvudsakligen för vallproduktion och som betesmark.

Den under två hundra år dokumenterade markanvändningen och flera bevarade landskapsstrukturer gör att området har ett betydande markhistoriskt värde.

Biologiska bevarandevärden
Vegetationen karaktäriseras av torrängar och torra hedar på de sandiga områdena med bl a hedblomster, backtimjan, vitknavel, monke, ljung, bergsyra, liten blåklocka, fårsvingel, borsttåtel och rödven. Den icke efterbehandlade täkten har sandväggar som utnyttjas av backsvalor. Den är delvis igenväxande med träd och buskar av björk, ek och sälg. Delar av täkten har efterbehandlats med matjord. De delvis öppna sandblottorna hyser flera mindre vanliga insektsarter, men faunan är ofullständigt undersökt. Betade sandmarker där det finns inslag med sandblottor har goda förutsättningar att hysa en artrik flora och fauna. Områdets läge i närheten av Revingefältet med sin unika fauna av bl a gaddsteklar och jordlöpare gör området intressant eftersom en invandring av arter kan förväntas om biotopkvalitén förbättras ytterligare genom olika skötselinsatser.

I östra delen av området har en damm anlagts i Vällsbäcken under 2004.
De omgivande betesmarkerna kännetecknas av både fastmarksängar och fuktängar.

I östra delen finns även en välutvecklad sumpskog med al, som utvecklats utan påverkan under lång tid. Det finns även ett mindre område med ädellövskog med främst ek och hassel samt inslag av tall, bok, ask, björk och alm. På de grova ekarna, som av Lunds kommun pekats ut som s k Evighetsträd, förekommer bl a flikig sköldlav och svavelticka samt några steklar och vedlevande skalbaggar som är knutna till ihåliga ekar. Den södra delen utgörs till övervägande del av ung, planterad tall- och björkskog. Söder om täktområdet har ett mindre åkerparti planterats med björk. I området finns påfallande många grova sälgar.

Fågellivet är påfallande rikt med häckande grågås i våtmarken samt gott om rastande andfåglar. I lövskogsområdet förekommer glada, spillkråka samt rikligt med sångfåglar som bl a svarthätta, lövsångare, svartvit flugsnappare och rödhake.

Friluftsliv och tillgänglighet
Området är lättillgängligt och har genom sitt tätortsnära läge stor betydelse som närströvområde och ridterräng för boende i Södra Sandby och Skatteberga. Det finns i dagsläget inte några iordningställda vandrings- eller ridstråk.

Skälen för beslutet

Området utgör ett potentiellt närströvområde för boende i omgivande tätorter. Den mjuka landskapstopografin med det sanddominerade, öppna odlingslandskapet omväxlande med lövskogspartier med grova träd gör området naturskönt. Ekmiljöerna med gamla, grova och yngre träd utgör tillsammans med de fridlysta ekarna (skyddade som naturminne) vid intilliggande Gravaregården exempel på naturmiljöer som minskat de senaste hundra åren och som utgör utposter för flera av de påträffade rödlistade arterna. De olika landskapskomponenterna utgör tillsammans värdefulla element för bevarande av biologisk mångfald med avseende på bl a sand- och solälskande insekter och växter. De hävdade markerna längs Vällsbäcken är av betydelse för såväl häckande som rastande våtmarksfåglar och utgör ett viktigt komplement till våtmarken som anlagts i bäcken. Den gamla täkten är av betydelse för backsvala och sandmarkslevande insekter.

Odlingslandskapet har ett markhistoriskt värde genom att delar fortfarande hävdas och att förutsättningarna att återskapa ytterligare landskapselement är goda för att kunna visa och informera om äldre tiders naturtyper och hävd. Härigenom kan delar av odlingslandskapets biologiska mångfald och hävdberoende arter gynnas och bevaras.

Området är vidare av betydelse för friluftslivet och som närströvområde genom sitt tätortsnära läge.

Området finns beskrivet i länets och kommunens naturvårdsprogram och har där angivits som ett objekt med höga naturvärden och ligger dessutom inom ett område som klassats som värdefull natur i kommunens översiktsplan.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda eller nyskapa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter och tillgodose områden för friluftslivet bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Intresseprövning
Länsstyrelsen har beaktat inkomna yttranden och synpunkter och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl

att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan. Inkomna yttrande och länsstyrelsens bemötande finns redovisade i bilaga 5.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunernas översiktsplaner.

Ärendets handläggning

Fråga om bildande av naturreservat har väckts av markägaren i samband med täktverksamhetens upphörande. Länsstyrelsen har i samråd med markägaren avgränsat reservatet samt upprättat förslag till syfte och föreskrifter. Markägaren har till stor del avstått från ekonomisk ersättning för det intrång som naturreservatet innebär, bl a för äldre ekbestånd, lövsumpskogar och värdet för jakten. Samråd har skett med Lunds kommun.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet innebär vissa begränsningar i allemansrätten men att de inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut samtidigt med reservatsbeslutet.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektören Carl Älfvåg. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, länsassessor Ursula Gårdendahl och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

Carl Älfvåg

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Områden med föreskrifter som berör avverkning av skog
3. Markanvändning
4. Förteckning över fastigheter
5. Redovisning av inkomna yttrande
6. Hur man överklagar
7. Sändlista

Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga 1 - Naturreservatets gräns

Dnr 511-2160-12
1281-237

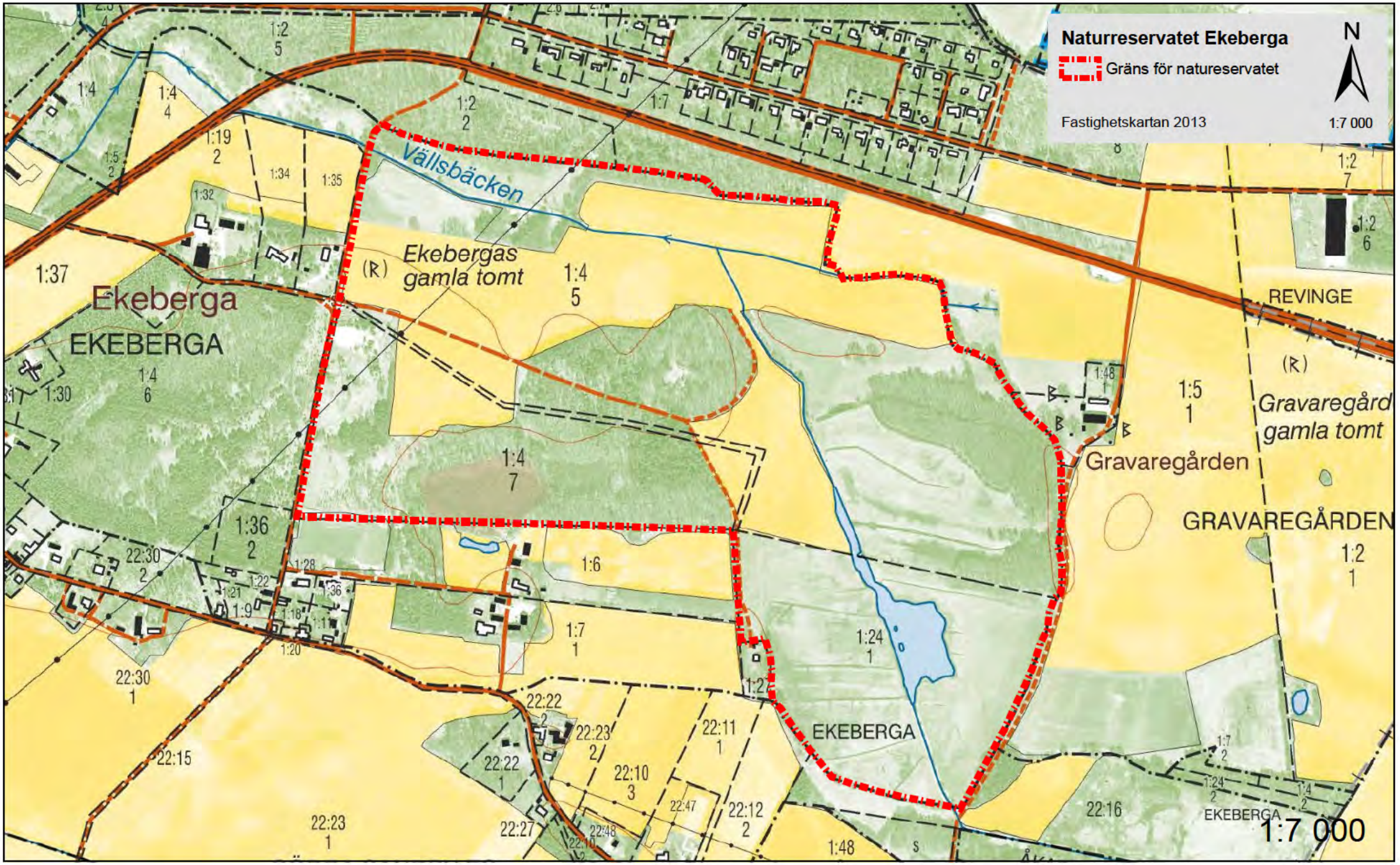

Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga 2 - Markanvändning

Dnr 511-2160-12
1281-237

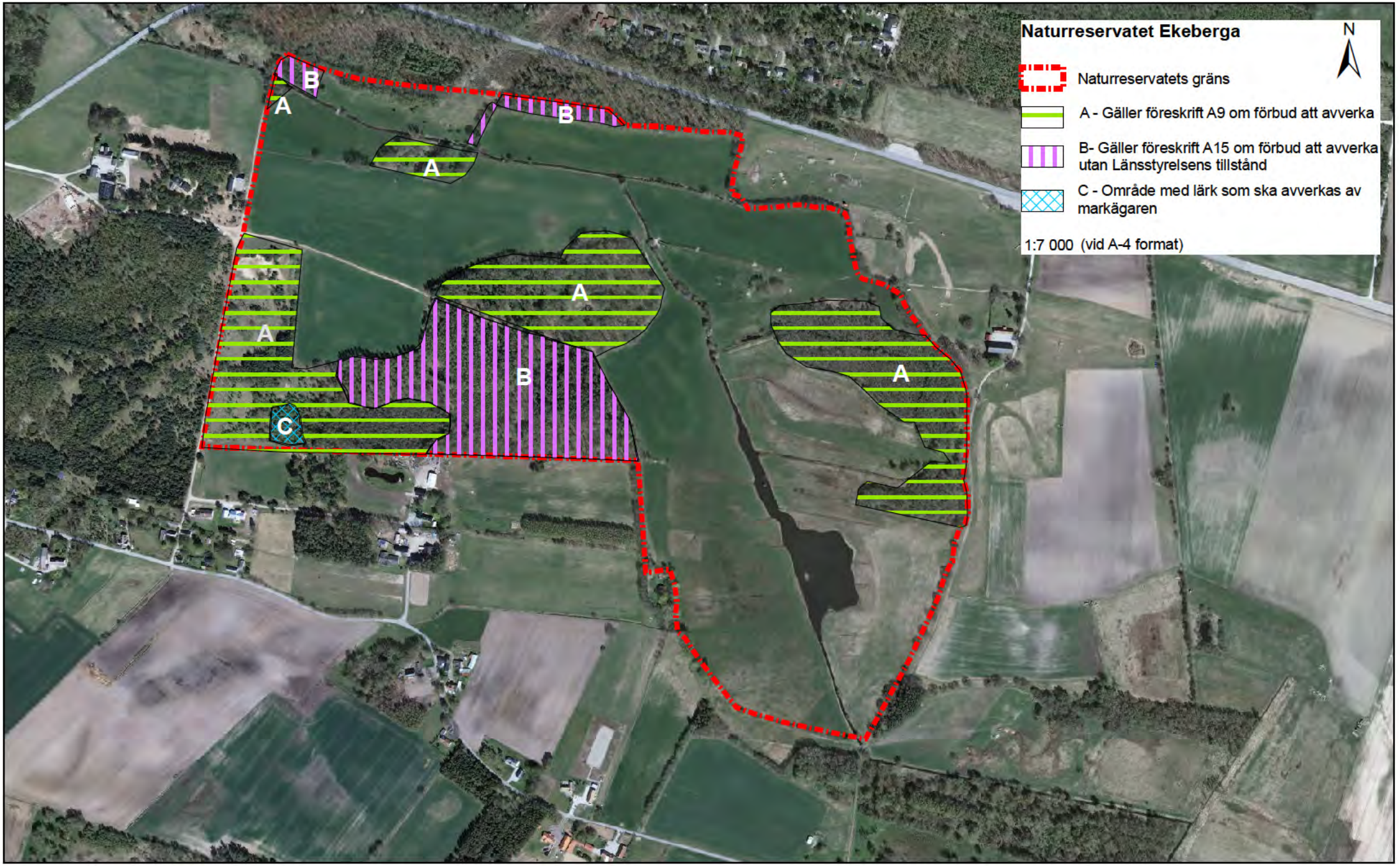

Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga 3 - Markanvändning

Dnr 511-2160-12
1281-237

Enligt sändlista

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Gunilla Davidsson Lundh
010 224 14 74
gunilla.lundh@lansstyrelsen.se

Omprövning av beslut om bildande av naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun

Länsstyrelsen beslutar härmed om att ompröva beslut 4 december 2014 om bildande av naturreservatet Ekeberga enligt 27 § förvaltningslagen och ändra beslutet enligt följande.

Texten för undantag i beslutet ska kompletteras med följande lydelse:
Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för:

- Ledningsförnyelse av befintlig kraftledning. Förnyelsen innebär att nya och större ledningsstolpar placeras på annan plats i befintlig eller i alternativ sträckning. Inför utförande av arbete ska samråd ske med Länsstyrelsen.

Detta beslut gäller när beslutet om bildande av naturreservatet vunnit laga kraft.

Redogörelse av ärende

Länsstyrelsen beslutade den 4 december 2014, dnr 511-2160-12 om bildande av naturreservatet Ekeberga.

Svenska kraftnät har överklagat beslutet och påtalat att ledningsägaren kan komma att utföra ledningsförnyelse av befintlig kraftledning och att det därför finns behov av undantag från föreskrifterna så att ledningsförnyelsen kan ske utan att dispens fodras.

Skäl för beslut

Enligt 27 § Förvaltningslagen kan en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om det är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av

någon annan anledning, om det kan ske snabbt och enkelt utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Uppgifterna om behovet av ändrad ledningsdragningen har tidigare inte framkommit i ärendet. Beslutet är oriktigt då det saknas undantag för ledningsägare som möjliggör förnyelse av kraftledning som det finns ledningsrätt för. En förnyelse av kraftledningen bedöms inte påverka syftet med naturreservatet.

Ändringen av beslutet är inte till nackdel för någon enskild part.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

Överklagandet förfaller enligt 28 § förvaltningslagen eftersom beslutet ändrats i enlighet med klagandes begäran.

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Carl Älfvåg. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

Carl Älfvåg

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Fastighetsförteckning och rättigheter (ledningsrätter, servitut)
2. Hur man överklagar
3. Sändlista